

📰 از کارنامه اقتصادی دولت چهاردهم گزارش می‌دهد

از هوشمندسازی مالیات تا تامین مالی تولید

با نزدیک شدن به هفته دولت، ارزیابی عملکرد دستگاه‌های اجرایی در سال گذشته و بررسی برنامه‌های پیش‌روی آنها اهمیت بیشتری پیدا کرده است؛ به‌ویژه در شرایطی که اقتصاد کشور پس از تحولات و فشارهای ناشی از جنگ، با ضرورت بازسازی، تامین مالی و بازنگری در برخی سازوکارهای اقتصادی مواجهه است. در این میان، وزارت امور اقتصادی و دارایی در سال سوم فعالیت دولت، برنامه‌هایی را با محوریت اصلاح و هوشمندسازی نظام مالیاتی و گمرکی و همچنین تسهیل مسیرهای تامین مالی دنبال می‌کند. هوشمندسازی فرآیندهای مالیاتی و گمرکی می‌تواند به شفاف‌تر شدن فعالیت‌های اقتصادی، کاهش فرار مالیاتی، مقابله با قاچاق و محدود شدن فعالیت‌های غیرمولد کمک کند؛ در حالی که تامین منابع موردنیاز برای بازسازی کشور، نیازمند فعال‌تر شدن ظرفیت‌های نظام بانکی و بازار سرمایه است. 📰 در این گزارش به بررسی بخشی از کارنامه اقتصادی دولت پزشکبان پرداخته که در ادامه می‌خوانید.

شهاب صفایی
editor@smtnews.ir

تسهیل صدور مجوزها زمینه‌ساز تقویت تولید

حبیب قاسمی - عضو کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی

برنامه سال سوم دولت در حوزه دستگاه‌های اجرایی وزارت اقتصاد در حوزه تکمیل هوشمندسازی نظام مالیاتی، توسعه مشارکت مردم در فرآیندهای اقتصادی، تسهیل صدور مجوزها و اجرای دقیق مالیات بر سوداگری از جمله اقداماتی است که می‌تواند ساختار اقتصادی را اصلاح کند و منجر به تقویت تولید و رشد اشتغال و اقتصاد کشور شود.

وزارت امور اقتصادی و دارایی در دوره اخیر مجموعه‌ای از اقدامات را برای مدیریت شرایط اقتصادی کشور دنبال کرده که بخشی از آن به تسهیل فرآیندهای تجاری و تأمین نیازهای تولید مربوط می‌شود. تسهیل سیاست‌های ارزی در حوزه واردات، اعمال معافیت‌های هدفمند گمرکی برای برخی نیازهای ضروری در دوره جنگ و بازسازی و همچنین بازطراحی مسیرهای تجاری از جمله اقداماتی است که توانسته است مستقیم بر سرعت تأمین کالا و مواد اولیه اثر بگذارد.

اهمیت این اقدامات زمانی بیشتر مشخص می‌شود که بدانیم در دوره بازسازی، حتی تأخیر در ورود یک ماده اولیه یا تجهیزات مورد نیاز یک واحد تولیدی می‌تواند زنجیره‌ای از مشکلات را ایجاد کند. بنابراین اصلاح فرآیندهای گمرکی و کوتاه کردن مسیر تجارت ضروری است و این اقدام مثبت بوده است و در کنار سرعت باید نظارت نیز حفظ شود تا تسهیلات در اختیار فعالیت‌های واقعی اقتصادی قرار گیرد.

تأمین مالی بازسازی صنایع آسیب‌دیده یکی دیگر از اولویت‌هاست. وزارت اقتصاد در این بخش از ظرفیت شبکه بانکی، بازار سرمایه و ابزارهای جدید تأمین مالی استفاده کرده است. صرف اعطای تسهیلات کافی نیست؛ بنگاه باید بتواند پس از دریافت منابع، تولید خود را از سر بگیرد و بازار فروش و سرمایه در گردش آن نیز تأمین شود. مجموعه اقداماتی که وزارت اقتصاد در حوزه تجارت، مالیات و تأمین مالی دنبال می‌کند مناسب است و باید به شکل یک زنجیره واحد عمل کند. برنامه سال سوم دولت در حوزه دستگاه‌های اجرایی وزارت اقتصاد در حوزه تکمیل هوشمندسازی نظام مالیاتی، توسعه مشارکت مردم در فرآیندهای اقتصادی، تسهیل صدور مجوزها و اجرای دقیق مالیات بر سوداگری از جمله اقداماتی است که می‌تواند ساختار اقتصادی را اصلاح کند و منجر به تقویت تولید و رشد اشتغال و اقتصاد کشور شود.

۲۸۲ هزار میلیارد ریال مالیات نشان‌دار می‌شود

طرح نشان‌دار کردن مالیات امسال برای سومین سال متوالی و با هدف جلب مشارکت مودیان در تامین مالی پروژه‌های زیربنایی و انتخاب محل هزینه‌کرد مالیات اجرا می‌شود.

امسال مودیان می‌توانند محل هزینه‌کرد مالیات خود را از میان ۲۰۸۵ پروژه زیربنایی انتخاب کنند. در قالب این طرح، ۲۸۲ هزار میلیارد ریال از درآمدهای مالیاتی به تکمیل این پروژه‌ها اختصاص خواهد یافت.

به گزارش تجارت نیوز، براساس طرح نشان‌دار کردن مالیات، اشخاص حقیقی مشمول مالیات مقطوع موضوع تبصره ماده (۱۰۰) قانون مالیات‌های مستقیم می‌توانند محل هزینه‌کرد مالیات خود را از میان پروژه‌های اعلامی انتخاب کنند. بر اساس آیین‌نامه اجرایی طرح نشان‌دار کردن مالیات، فهرست این پروژه‌ها هرساله توسط سازمان برنامه‌بودجه کشور تهیه و به سازمان امور مالیاتی ابلاغ می‌شود. سازمان امور مالیاتی نیز موظف است بستر الکترونیکی امن و شفافی را فراهم کند تا مودیان مشمول بتوانند سهم مالیات خود را به این طرح‌ها و پروژه‌های انتخابی تخصیص دهند.

فهرست پروژه‌های اعلامی از سوی سازمان برنامه‌بودجه نشان می‌دهد مودیان مشمول امسال می‌توانند محل مصرف مالیات خود را از مجموع ۹۹۷ پروژه ملی و یک‌هزار و ۸۸ پروژه استانی انتخاب کنند. در میان بخش‌های مختلف، حوزه آموزش و پرورش با ۹۱۰ پروژه بیشترین تعداد طرح‌های مشمول نشان‌دار کردن مالیات در سال ۱۴۰۵ را به خود اختصاص داده است. بر این اساس، بیش از ۴۳ درصد از کل پروژه‌های اعلامی به حوزه آموزش و پرورش مربوط است. پس از آن حوزه فرهنگ، ورزش و گردشگری با ۲۲۳ پروژه، سلامت و رفاه اجتماعی با ۲۰۵ پروژه و حمل‌ونقل، عمران شهری و روستایی با ۱۹۴ پروژه قرار دارند. در حوزه آب، کشاورزی و محیط‌زیست نیز ۳۴۶ پروژه، در حوزه دفاعی و امنیتی ۱۱۷ پروژه و در بخش انرژی ۲۶ پروژه در فهرست قرار گرفته‌اند. همچنین پروژه‌هایی در حوزه صنعت، معدن و بازرگانی و فناوری اطلاعات و ارتباطات نیز مشمول طرح شده‌اند.

هوشمندسازی نظام مالیاتی و گمرکات کشور یکی از مهم‌ترین پیش‌ان‌های بهبود محیط کسب‌وکار و رونق تولید و صادرات است

وزارت اقتصاد باید تکمیل هوشمندسازی نظام مالیاتی، استقرار زیرساخت‌های اجرایی قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی را در اولویت قرار دهد

مقررات‌زدایی، هوشمندسازی و تسهیل تامین مالی بازسازی

ذیل سازوکار تبصره ماده ۱۰۰ تا تعیین محل مصرف مالیات، همگی توسط مردم انجام می‌شود. این کارشناس اقتصاد در ادامه با اشاره به مدیریت بازار بورس و سهام در دوره جنگ و پس از آن خاطرنشان کرد: برنامه عملیاتی و مهم دیگر وزارت اقتصاد، در حوزه مربوط به مدیریت بازار بورس و سهام بوده که در زمان جنگ در جهت حفظ دارایی مردم و جلوگیری از وضعیت روانی تحمیلی دشمن به کشور، به خوبی مدیریت شد و شاید مهم‌ترین برنامه حمایتی از مردم و دارایی آنها در طی جنگ توسط این بخش انجام شد.

اقبالی با اشاره به برنامه ویژه وزارت اقتصاد در سال سوم دولت در زمینه هوشمندسازی گمرکات کشور و هوشمندسازی نظام مالیاتی به‌عنوان دو سازمان مهم و راهبردی در ارتباط با تولید و کاهش مفاسد مسیر اجرایی این دو دستگاه از این طریق خاطرنشان کرد: هوشمندسازی نظام مالیاتی و گمرکات کشور را باید یکی از مهم‌ترین پیش‌ان‌های بهبود محیط کسب‌وکار و رونق تولید و صادرات دانست. در شرایطی که فعالان اقتصادی و به‌ویژه تولیدکنندگان و صادرکنندگان با هزینه‌های مبادلاتی بالا، فرآیندهای اداری پیچیده و زمان‌بر و مقررات زائد مواجه هستند، بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در بازاریابی نظام مالیاتی و گمرکی نقشی کلیدی در کاهش این هزینه‌ها ایفا می‌کند. حرکت از نظام‌های سنتی و کاغذمحور به سامانه‌های هوشمند و یکپارچه، ضمن شفاف‌سازی فرآیندها، بستر مناسبی را برای اعتمادسازی میان دولت و فعالان اقتصادی و افزایش پیش‌بینی‌پذیری فعالیت‌های اقتصادی فراهم می‌آورد.

وی در ادامه افزود: برنامه‌های عملیاتی وزارت امور اقتصادی و دارایی در این مسیر از اهمیت و جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. اقداماتی همچون تسهیل شرایط برای تأمین مالی بانکی و بورسی در راستای بازسازی کشور، تسهیل مقررات در حوزه اقتصاد دیجیتال و به‌ویژه هوشمندسازی نظام مالیاتی از جمله اقدامات مهم و مثبتی است که می‌تواند گره‌های موجود در مسیر تولید و صادرات را باز کند. هوشمندسازی نظام مالیاتی به معنای ساماندهی مالیات‌ستانی بر پایه داده‌های دقیق است و با حذف بخش قابل‌توجهی از مراجعات حضوری، زمینه پرداخت الکترونیکی، دریافت به‌موقع اعتبارات و کاهش تعاملات غیرضروری میان مأمور مالیاتی و مؤدی را فراهم

برنامه‌های مالی مهم دولت در سال سوم

بازسازی واحدهای آسیب‌دیده گفت: بکارگیری ظرفیت بانک‌های دولتی، بیمه‌ها، گمرک، سازمان امور مالیاتی و سایر نهادهای تحت نظارت وزارت اقتصاد برای تأمین سرمایه در گردش، بازسازی دارایی‌های تولیدی و جلوگیری از تعدیل نیروی انسانی، اقدامی ضروری بوده است. بااین‌حال، اثربخشی این سیاست زمانی محقق می‌شود که تسهیلات به‌موقع به بنگاه‌های واقعا آسیب‌دیده برسد، فرایند ارزیابی و پرداخت ساده و شفاف باشد و مصرف منابع نیز تا مرحله بازگشت واحد تولیدی به چرخه فعالیت پایش شود. وی افزود: در تخصیص منابع بازسازی باید میزان خسارت، تعداد فرصت‌های شغلی در معرض تهدید، نقش بنگاه در زنجیره تأمین کالاهای ضروری، ظرفیت صادراتی و امکان بازگشت سریع به تولید، مبنای اولویت‌بندی قرار گیرد. پرداخت اعتبار بدون ارزیابی فنی و نظارت پسینی ممکن است به انحراف منابع یا افزایش مطالبات غیرجاری بانک‌ها منجر شود. حمایت مؤثر باید هدفمند، زمان‌بندی‌شده، مشروط به حفظ اشتغال و مثبتی بر شاخص‌های قابل سنجش باشد.

شهرکی، مدیریت بازار سرمایه در دوره بحران را یکی دیگر از محورهای مهم عملکرد وزارت اقتصاد دانست و اظهار کرد: بورس فقط محل دادوستد اوراق بهادار نیست؛ بلکه بستر تأمین مالی بنگاه‌ها و محل نگهداری بخشی از دارایی میلیون‌ها شهروند است. هر تصمیم درباره تعطیلی یا بازگشایی بازار، دامنه نوسان، نقدشوندگی یا به‌کارگیری منابع حمایتی، مستقیماً بر اعتماد عمومی، حقوق سهام‌داران و ثبات مالی اثر می‌گذارد.

وی ادامه داد: تجهیز منابع صندوق‌های تثبیت و توسعه بازار، استفاده از اوراق اختیار فروش تبعی برای پوشش ریسک سهام‌داران خرد، اعطای اعتبار با پشتوانه سهام و هماهنگی با هلدینگ‌ها و سهام‌داران عمده، از ابزارهایی است که می‌تواند در شرایط بحرانی از شکل‌گیری رفتارهای هیجانی و شوک‌های غیرضروری بکاهد. البته حمایت از بازار سرمایه باید قاعده‌مند، شفاف و موقت باشد و نباید به مداخله دائمی در فرآیند کشف نرخ یا تضمین عمومی نرخ دارایی‌ها تبدیل شود. هدف سیاست‌گذار باید حفظ سلامت بازار، نقدشوندگی، ثبات سیستم‌های مولد می‌تواند بدون تحمیل فشار

می‌کند. چنین رویکردی نه تنها فشار مالیاتی بر فعالان سالم را کاهش می‌دهد، بلکه با شناسایی دقیق فرارهای مالیاتی، عدالت مالیاتی را نیز ارتقا می‌بخشد.

این کارشناس اقتصاد با اشاره به اقدامات مثبت انجام‌شده در یک سال اخیر از سوی گمرک جمهوری اسلامی ایران، برنامه مرتبط با هوشمندسازی گمرکات کشور را گام نهایی و کلیدی در حوزه تحول ساختاری این دستگاه عنوان کرد و افزود: در کنار مالیات، گمرک به‌عنوان مرز اقتصادی کشور نقش حیاتی در تسهیل تجارت خارجی و حمایت از صادرکنندگان دارد. بهره‌گیری از ظرفیت هوشمندسازی گمرکات، از جمله راه‌اندازی کامل سامانه‌های یکپارچه ترخیص الکترونیکی، ارزیابی ریسک در پرونده‌های گمرکی و کاهش تشریفات فیزیکی، می‌تواند زمان ترخیص کالا را به شکل معناداری کاهش دهد و هزینه‌های انبارداری و نگهداری را برای صادرکنندگان و واردکنندگان اقا کند. تسهیل ورود کالا به بهره‌مندی از این ظرفیت‌ها، علاوه بر حمایت از تولیدکنندگانی که به مواد اولیه و ماشین‌آلات نیازمندند، زنجیره تأمین کشور را روان‌تر و رقابت‌پذیری کالاهای ایرانی را در بازارهای منطقه‌ای و جهانی افزایش می‌دهد. این دستاورد دقیقاً در نقطه تلاقی منافع تولید، صادرات و رفاه عمومی قرار دارد. وی در پایان گفت: در مجموع، این اقدامات، گامی جدی برای تحقق هدف‌گذاری کشور در مهار هزینه‌های مبادلاتی و ایجاد تولید رقابتی به شمار می‌رود. آنچه اهمیت دارد، آن است که برنامه‌های اعلامی وزارت اقتصاد از مرحله تدوین و شعار به مرحله اجرای دقیق و زمان‌بندی‌شده منتقل شوند و سامانه‌های مالیاتی و گمرکی با یکدیگر و همچنین با دستگاه‌های همکار به‌صورت یکپارچه متصل شوند تا فعالان اقتصادی با یک بار ثبت اطلاعات، تمامی فرآیندهای موردنیاز را طی کنند. تداوم چنین مسیری، ضمن ساختن محیطی شفاف و پیش‌بینی‌پذیر برای سرمایه‌گذاران، زمینه دستیابی به اهداف بزرگ اقتصادی کشور در حوزه جهش تولید، توسعه صادرات غیرنفتی و بهبود جایگاه ایران در زنجیره‌های ارزش منطقه‌ای را نیز فراهم خواهد کرد.

نامتناسب بر پایه پولی، دسترسی تولیدکنندگان به منابع مالی را بهبود بخشد. در حوزه بازسازی نیز تخصیص اعتبار باید بر مبنای برنامه مشخص احيای تولید، زمان بازگشت بنگاه به فعالیت و تعهد آن به حفظ نیروی انسانی انجام شود.

نایب‌رئیس اول کمیسیون انرژی مجلس درباره برنامه سال سوم دولت خاطرنشان کرد: وزارت اقتصاد باید تکمیل هوشمندسازی نظام مالیاتی، استقرار زیرساخت‌های اجرایی قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی، تقویت تأمین مالی غیرتورمی تولید و بازسازی، توسعه ابزارهای بازار سرمایه، استمرار تسهیلات هدفمند گمرکی و کاهش هزینه‌های اداری فعالیت اقتصادی را در اولویت قرار دهد.

اجرای قانون مالیات بر سوداگری

وی تصریح کرد: اجرای قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی باید با هدف مهار معاملات مکرر و غیرمولد، افزایش شفافیت و کاهش انگیزه انتقال سرمایه به بازارهای سوداگرانه انجام شود؛ در عین حال، معاملات مصرفی متعارف مردم، فعالیت‌های واقعی تولیدی و سرمایه‌گذاری بلندمدت نباید با هزینه یا ابهام غیرضروری مواجه شوند. موفقیت این قانون به تکمیل پایگاه‌های اطلاعاتی، صیانت از داده‌های اشخاص، تفکیک دقیق فعالیت مولد از سوداگری و اجرای عادلانه و غیرسلیقه‌ای آن وابسته است.

شهرکی در پایان گفت: همه مسئولیت بهبود محیط کسب‌وکار، حفظ اشتغال و بازسازی ظرفیت‌های تولیدی در عهده وزارت اقتصاد نیست. بانک مرکزی، سازمان برنامه‌بودجه، وزارتخانه‌های تولیدی و زیربنایی و سایر دستگاه‌های اجرایی باید در قالب برنامه‌ای منسجم، زمان‌بندی‌شده و قابل ارزیابی عمل کنند. نتیجه سیاست اقتصادی باید در افزایش سرمایه‌گذاری مولد، کاهش هزینه تأمین مالی، کوتاه شدن زمان انجام تشریفات تجاری، کاهش شکاف مالیاتی، تعمیق بازار سرمایه، حفظ فرصت‌های شغلی و بهبود ملموس معیشت مردم دیده شود.

سخن پایانی

بررسی عملکرد دولت چهاردهم در حوزه خصوصی‌سازی نشان می‌دهد فاصله میان سیاست‌گذاری و اجرای واقعی همچنان یکی از چالش‌های اصلی اقتصاد ایران است. اگرچه تقویت بخش خصوصی، کاهش تصدی‌گری دولت و اجرای سیاست‌های اصل ۴۴ بارها در برنامه‌های اقتصادی دولت‌ها مورد تأکید قرار گرفته، اما شواهد موجود نشان می‌دهد ساختار اقتصاد همچنان از حضور گسترده دولت و نهادهای شبه‌دولتی تأثیر می‌پذیرد.